

Anekant Education Society's

Department of Sanskrit

Tuljaram Chaturchand College of Arts Science and Commerce, Baramati.

प्रश्नसंच

विषय- संस्कृत (SAN1102)

F.Y.B.A. - सत्र दुसरे

प्र.१. योग्य पर्याय निवडून विधाने पुन्हा लिहा.

१. वैदिक वाङ्मयाचा योग्य क्रम खालीलपैकी कोणता ?

अ) ब्राह्मण, आरण्यक, उपनिषद्, संहिता

ब) संहिता, ब्राह्मण, आरण्यक, उपनिषद्,

क) उपनिषद्, ब्राह्मण, आरण्यक, संहिता

ड) आरण्यक, उपनिषद्, संहिता, ब्राह्मण

२. 'उपनिषण्णम् अस्यां श्रेयः इति उपनिषद्।' ही उपनिषदांची व्याख्या _____ या ग्रंथातील आहे.

अ) तैत्तिरीय उपनिषद् शांकरभाष्य

ब) तैत्तिरीय उपनिषद्

क) भगवद्गीता

ड) ऋग्वेद

३. कौटिलीय अर्थशास्त्र हा आजच्या काळातील संज्ञेनुसार _____ शास्त्रावरील ग्रंथ आहे.

अ) पाक

ब) राजनीति

क) युद्ध

ड) गुप्तहेर

४. श्री. विवेकानन्दचरितम् हा ग्रंथ _____ यांनी लिहीला आहे.

अ) प्रा.डॉ. विश्वेंद्र बॅनर्जी

ब) प्रा. डॉ. ग. बा. पळसुले

क) कालिदास

ड) प्रा. डॉ. शिवाजी जाधव

५. महाभारताची _____ पर्वे(प्रकरणे) आहेत.

अ) १२

ब) १८

क) १९

ड) १४

६. वेदांचा शेवटचा भाग म्हणून उपनिषदांना _____ म्हणतात.

अ) वेदांत

ब) महाभारत

क) अंत्योपनिषद्

ड) रामायण

७. एकूण किती उपनिषदे प्रमुख मानली जातात?

अ) ११

ब) १६

क) २६

ड) ५१

८. मैत्रेयी-याज्ञवल्क्यसंवादः। हा पाठ _____ उपनिषदातील आहे.

अ) ईश

ब) केन

क) बृहदारण्यक

ड) श्वेताश्वतर

९. मैत्रेयी-याज्ञवल्क्यसंवाद बृहदारण्यकोपनिषदातील _____ अध्यायात आहे.

अ) चौथ्या

ब) पाचव्या

क) सहाव्या

ड) बाराव्या

१०. कौटिलीय अर्थशास्त्राची रचना _____ या काळात झाली.

अ) इ.स.पू. ४ थे शतक

ब) इ.स. ४ थे शतक

क) इ.स.पू. १ ले शतक

ड) इ. स. १२ वे शतक

११. विष्टि म्हणजे _____.

अ) मनुष्यबळ

ब)कर

क)धर्म

ड) पाऊस

१२. स्वामी विवेकानंदानी _____ येथील धर्म परिषदेत व्याख्यान दिले .

अ . शिकागो   ब. फिलिपाइन्स   क. न्यूयॉर्क   ड. बगदाद

१३. स्वामी विवेकानंदाचे मूळ नाव _____.

अ . देवेंद्र   ब . इंद्र   क. नरेंद्र   द. सुरेंद्रनाथ

१४. सर्वधर्म परिषद _____ रोजी झाली .

अ . ११ सप्टेंबर   ब . २१.ऑक्टोबर   क . ३ जुलै   ड . ११ नोव्हेंबर

१५. 'हेमन्तवर्णनम्' हा पाठ _____ या ग्रंथातील आहे .

अ . शामचरितसागर   ब. रामायण   क. गाथासप्तशती   ड . महाभारत

१६. वाल्मिकीरामायणाचे _____ भाग आहेत .

अ . ५   ब . २   क. ७   ड . ९

१७. वाल्मिकींनी रामायणाची रचना _____ वृत्तात केली .

अ . मालिनी   ब . आर्या   क . वाल्मिकीड . वैनायक

१८. हेमन्तवर्णनम् हे _____ कांडातील आहे .

अ . सुंदर   ब . युद्ध   क . उत्तर   ड . अरण्य

१९. सुभाषितरत्नानि या पाठातील संदर्भानुसार "आगमः" म्हणजे

अ . शास्त्र   ब . शास्त्रज्ञान   क . वेद   ड . धर्मग्रंथ

२०. दानवीरः हा पाठ ..... या ग्रंथातून घेतला आहे .

अ . कथासरित्सागर   ब. महाभारत   क . कर्णाख्यान   ड . मृत्युंजय

२१. महाभारताची ..... पर्व (प्रकरणे) आहेत .

अ . १२   ब . १८   क . १९   ड . १४

एक वाक्यात उत्तरे लिहा

१. 'उपनिषद' याची कोणतीही एक व्याख्या लिहा?

२. प्रमुख उपनिषदे किती?

३. प्रमुख उपनिषदे कोणती?

४. मैत्रेयी -याज्ञवल्क्य संवाद : हा उतारा कोणत्या उपनिषदातील आहे?
५. याज्ञवल्क्य च्या दोन पत्नींची नावे काय?
६. बृहदारण्यकोपनिषद कोणत्या वेदाशी संबंधित आहे?
७. उपनिषदसिद्धांतानुसार अंतिम सत्य काय?
८. बृहदारण्यकोपनिषदात कोणती महावाक्ये आली आहेत?
९. उपनिषदांची शैली कशी आहे?
१०. याज्ञवल्क्याने आत्मज्ञान कोणास दिले?
११. आर्यचाण्यक्याचे दुसरे नाव काय?
१२. कौटिल्य कोणत्या तत्कालीन राज्यांचा रहिवासी होता ?
१३. कौटिल्य अर्थशास्त्राच्या १५ व्या अध्यायातील व्याख्येप्रमाणे अर्थशास्त्र म्हणजे काय?
१४. कौटिल्याची आदर्श राज्याची संकल्पना काय?
१५. खिलपर्व म्हणजे काय ते स्पष्ट करा .
१६. सर्वधर्म परिषदेचा कार्यारंभ कधी झाला ?
१७. स्वामीविवेकानंदाचे मूळ नाव काय?
१८. स्वामीविवेकानंदाच्या आईचे नाव काय?
१९. सर्वधर्मपरिषद या पाठात कोणकोणत्या धर्मांचा उल्लेख आला आहे?
२०. स्वामीविवेकानंदांनी उपस्थितांना कोणत्या वाक्याने संबोधले ?
२१. स्वामीविवेकानंदांच्या कोणत्या वाक्यानंतर टाळ्यांचा कडकडाट झाला?
२२. परिषदेचा उदघाटन सोहळा कोठे पार पडला?
२३. परिषदेचे कार्याध्यक्ष कोण होते?

२४. स्वामीविवेकानंदांच्या मते सहिष्णुतेचे प्रतिपादन कोणता धर्म करतो?
२५. हेमंतऋतुचे वर्णन रामायणातील पात्रांपैकी कोणाच्या तोंडी आहे?
२६. हेमंतऋतुतील दिवसाचे वर्णन कसे केले आहे?
२७. हेमंतऋतुतील पश्चिम वायूचे वर्णन कसे केले आहे?
२८. हेमंतऋतुतील नद्यांचे वर्णन कसे केले आहे?
२९. हेमंतऋतूतील उत्तर दिशेचे वर्णन कसे केले आहे?
३०. महाभारतात किती पर्वे आहेत ? कोणत्याही पाच पर्वाची नावे लिहा?
३१. कर्णाने कुंडले दिल्यास काय होईल असे सूर्याने सांगितले?
३२. ' पुरन्दर : ' म्हणजे कोण?
३३. सुभाषित म्हणजे काय?
३४. अल्पक्लेश मरणं दारिद्र्यमनन्तकं दुःखम /या पंक्तीचा अर्थ काय?
३५. कालिदासाच्या मते कोणाला ज्ञानाचा व्यापारी म्हणतात ?
३६. मृच्छकटिकाचा कर्ता कोण?
३७. वेणीसंहाराचा कर्ता कोण?
३८. सुभाषितकारास गरिबी व मृत्यू यांपैकी काय अधिक आवडते व का?
३९. कोणत्या तीन गोष्टी जगात आपणहून पसरतात व कशा?
४०. सुभाषितकाराच्या मते असामान्य लोकांची मने कशी असतात?

टीपा लिहा

१. उपनिषद

२. मैत्रेयी

३. लौकिक प्रेमाचे स्वरूप
  ४. कौ . अर्थशास्त्र
  ५. कौटिल्याच्या मते नवे गाव वसवणे
  ६. कौटिल्य
  ७. सर्वधर्मपरिषदेचे वातावरण
  ८. स्वामी विवेकानंदांचे भाषण
  ९. स्वामीविवेकानंद
  १०. रामायण
  ११. वाल्मिकी रामायणानुसार हेमंत ऋतूचे वर्णन
  १२. चन्द्रसूर्याचे वर्णन
  १३. दिवसरात्रीचे वर्णन
  १४. पक्षी , प्राण्यांचे वर्णन
  १६. महाभारत
  १७. इंद्राचे व्यक्ती चित्रण
  १८. सूर्याने केलेला उपदेश
  १९. कर्णाचे व्यक्तिचित्रण
  २०. उत्तम शिक्षकाची कालिदासाच्या मतानुसार वैशिष्ट्ये
  २१. काकतालीयन्याय
  २२. उपनिषद वाङ्मयाची गरज व निर्मितीचे कारण
- सविस्तर उत्तरे लिहा .

१. मैत्रेयी याज्ञवल्क्य संवादाचे तात्पर्य सांगा .
  २. मैत्रेयी - याज्ञवल्क्य संवादातील तत्वज्ञान .
  ३. उपनिषद वाङ्मयाची गरज व निर्मितीचे कारण काय?
  ४. नवीन गाव वसवण्यासंबंधीचे कौटिल्याचे विचार स्पष्ट करा
  ५. शेतकऱ्यांना कर्ज व अनुदाने देण्याबाबत कोणते पथ्य पाळावे असे कौटिल्य सांगतो .
  ६. प्रजेची काळजी घेण्याबाबत कौटिल्याने कोणत्या सूचना केल्या आहेत .
  ७. कौटिल्याच्या काळी रूढ असलेली अर्थशास्त्राची व्याप्ती स्पष्ट करा
  ८. शिकागो येथील धर्मपरिषदेबद्दल माहिती लिहा
  ९. स्वामीविवेकानंदांनी सर्वधर्म परिषदेत हिंदू धर्माबद्दल कोणते विचार मांडले?
  १०. स्वामीविवेकानंदांचे संन्यास घेण्यापूर्वीचे जीवन तसेच त्यांनी संन्यास का घेतला ते स्पष्ट करा.
  ११. उत्तम शिक्षकाची कालिदासाच्या मतानुसार वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा
- खालील प्रश्नांची स्वतःच्या मतांसहित विस्तृत उत्तरे लिहा.
1. प्रमुख 11 उपनिषदांबद्दल माहिती लिहून त्यांचे वैदिक वाङ्मयातील स्थान स्पष्ट करा.
  2. कौटिलीय अर्थशास्त्राचा विस्तार स्पष्ट करून आजच्या काळातील त्याचे उपयोजन यावर तुमचे मत स्पष्ट करा.
  3. प्राचीन भारतीय अर्थशास्त्राविषयी माहिती लिहा.
  4. स्वामी विवेकानंदांच्या कार्याविषयी माहिती लिहा.
  5. महाभारताविषयी सविस्तर टीप लिहा.
  6. रामायणाविषयी माहिती लिहा.